



Zástupci Agudath Israel v Bílém domě.

Autor: Nathan Guttman

Jednou z mnoha změn zavedených novým prezidentem ve snaze zvrátit kroky svého předchůdce bylo i to, že Bílý dům prezidenta Trumpa přestal zveřejňovat záznamy o návštěvnících. Kdyby ovšem zůstaly veřejné, odhalily by, jak zásadní proměnu vneslo prvních sto dní Trumpova vládnutí do **vnitřní mocenské struktury** 1] židovského společenství.

„Atmosféra se hodně změnila, alespoň tedy pro nás. Nově tu panuje přátelský duch větší přístupnosti, což značně vyčistilo ovzduší,“ říká Abba Cohen, viceprezident ultraortodoxní skupiny **Agudath Israel of America** pro federální záležitosti.

Dosavadní páteř lobby židovského společenství, tedy liberální židovští aktivisté, musela uvolnit místo nové elitě složené z politicky konzervativnějších a nábožensky ortodoxnějších aktivistů. Noví čelní zástupci amerických židovských zájmů v Bílém domě jsou připraveni angažovat se v oblasti vzdělávání, svobody náboženského projevu a nasměrovat Ameriku k proizraelštější linii, více v souladu s pozicemi Netanjahuovy vlády.

Agudath Israel sice hovoří jen za poměrně nevelkou část židovského společenství, přesto se jí jako první ze všech židovských skupin podařilo získat audienci v Bílém domě.

Osmého března se předáci organizace setkali s Trumpovými politickými poradci, včetně

experta na boj s terorismem Sebastiana Gorky a Borise Epsteyna, který mezitím z postu v Trumpově tiskovém týmu odstoupil. Jako první se setkali také s ministryní vzdělání Betsy DeVosovou. Skupina její jmenování přivítala, protože usiluje o rozšíření veřejného financování náboženských (parochial) škol.

Sdílený zájem s Trumpovou vládou našla organizace Agudath Israel i ve výkladu náboženské svobody, který by náboženským skupinám garantoval větší míru volnosti ohledně antidiskriminačních opatření při přijímání zaměstnanců, školních osnov a zdravotní péče. Podle Cohena, nestora mezi washingtonskými zástupci významných židovských skupin, ale rozhodně nejde jen o program.

Ortodoxní aktivisté v Trumpově Bílém domě – kritiky označovaném za necitlivý k židovským záležitostem – našli početné spojence. „Čím blíže poznávám vládu, tím více v životě komunity aktivních Židů potkávám,“ nechal se slyšet Cohen s poukazem na Trumpova zetě a vrchního poradce **Jareda Kushnera**, zvláštního zmocněnce pro mezinárodní vyjednávání **Jasona Greenblatta** a nového amerického velvyslance v Izraeli **Davidu Friedmana**, kteří všichni jsou ortodoxní Židé. „Důvěrně znají židovské společenství i Izrael – a na tom skutečně záleží.“

Nechybí ovšem ani osobní rozměr. S tím jak se těžiště z Washingtonu, D. C. a newyorské Upper West Side přesouvá do moderních ortodoxních enkláv v New Jersey a na Long Islandu, začíná se formovat nová mocenská struktura vzešlá ze synagog v Teanecku, New Jersey a světa dobročinných benefic newyorských náboženských škol.

A nikdo s tím není obeznámen blíže než **Ben Chouake**, doktor z New Jersey a šéf skupiny **NORPAC**, největší proizraelské zájmové skupiny (PAC, **political action committee**) v zemi. Greenblatt s Friedmanem dříve byli členy jeho vedení a Chouake se na svatbách a rodinných oslavách setkával i s Kushnerovými, včetně hlavy rodu Charlesem a jeho syny Jaredem a Joshem. „S touto vládou se cítím mnohem pohodlněji,“ říká Chouake. Zčásti prý i proto, že s některými hlavními Trumpovými poradci sdílí nejen názory, ale i původ. „Tato vláda je mnohem, mnohem sympatičtější nakloněna americko-izraelským vztahům.“

NORPAC se v červnu vydá do hlavního města na každoroční lobbistickou výpravu zaměřenou hlavně na vylepšení americko-izraelských vztahů, ale Chouake má za to, že předat své poselství Trumpovu Bílému domu by neměl být problém. „Mám promluvit s Davidem Friedmanem? Nebo třeba s Greenblattem? Proč, neví snad, co mají dělat?“ ptá se a dodává: „Ve vlivných pozicích tam sedí lidé, kteří na emociální úrovni smýšlejí proizraelsky, což mi u předcházející vlády scházelo.“

Na váze dodává vlivu kroužku moderního ortodoxního židovství i další newjerseyský aktivista Morton Fridman, který byl nedávno zvolen novým předsedou **American Israel Public Affairs Committee (AIPAC)**. Stal se tak teprve druhým ortodoxním Židem v této pozici. Předtím pracoval mj. jako místopředseda NORPAC. AIPAC už v minulosti osvědčil svou schopnost volit své čelní představitele „po chuti“ úřadujícímu prezidentovi. Po zvolení Baracka Obamy v roce 2008 se tak lobby obrátila na prezidentova chicagského „spoluliberála“ Lee Rosenberga, aby

se stal jejím předsedou. A dnes ho nahrazuje ortodoxním konzervativcem Friedmanem, který bude mít blíž k židovským hráčům v Bílém domě.

S nástupem nové vlády stoupá i hvězda **Zionist Organization Of America (ZOA)**, kterou Obamova vláda povětšinou ignorovala. Jako první se jí po volbách podařilo zajistit setkání s někým s Trumpova týmu, když se její šéf v New Yorku sešel s poradcem Anthonyem Scaramuccim, který však Bílý dům záhy opustil.

Pozice **Orthodox Union (UOJCA)** se vylepšila podporou schválení Friedmanovy nominace. Chabad uvítal ve Washingtonu Kushnera s Ivanka Trumpovou a jednomu z největších Trumpových sponzorů **Sheldonu Adelsonovi**, který není ortodoxní, už na stole přistálo pozvání na soukromou večeři s prezidentem v Bílém domě. Řádný díl času s Trumpem se v prvních 100 dnech jeho prezidenství dostal i Adelsonem podporovaným skupinám včetně **Republican Jewish Coalition (RJC)** a **Christians United For Israel (CUFI)**.

Tyto proměny židovské moci jsou podle Obamova prostředníka pro styk s židovskou komunitou v letech 2013-2016 **Matta Nosanchuka** zcela přirozené a povětšinou bývají zapříčiněné spíše programovou než osobní a náboženskou blízkostí. „Snažil jsem se zapojit široké spektrum židovských organizací, hodně také ale záleží na společných prioritách,“ říká Nosanchuk k času strávenému v Bílém domě.

Vzpomíná na bližší spolupráci se skupinami jako **Religious Action Center Of Reform Judaism (RAC)**, **National Council Of Jewish Women (NCJW)** nebo **Bend The Arc Jewish Action**, které toho mají s Trumpovou administrativou společného méně. „Nezavírali jsme nikomu dveře, ale rozhodně jsme měli těsnější vztahy se skupinami s obdobnými prioritami,“ říká k tomu. Představitel jedné z významných židovských skupin, který za Obamovy vlády opakovaně navštívil Bílý dům, potvrdil, že vztahy s novou vládou jsou velice odlišné. „Vůbec neprojevili zájem,“ poznamenává. Nechtěl však mluvit oficiálně – z obav, aby tím do budoucna nepoškodil vztahy své organizace s Trumpovou vládou.



Donald Trump se ucházel o přízeň ortodoxních Židů už v květnu 2016.

Přístup do Bílého domu formální cestou je momentálně pro židovské skupiny poměrně obtížný, Trump totiž dosud neobsadil pozice prostředníka pro styk s židovskou komunitou, šéfa úřadu pro spolupráci s náboženskými skupinami, ani zvláštního zmocněnce pro boj s antisemitismem.

Ve svých veřejných vystoupeních se Trump dosud soustředil především na ortodoxní komunitu. Během kampaně poskytl jediný rozhovor pro americkou židovskou publikaci ultraortodoxnímu časopisu *Mishpacha*. „Očividně chce, abych pochopil, že ortodoxní Židé pro něj nejsou cizím živočišným druhem,“ poznamenal si při té příležitosti reportér Yisroel Besser. Rozhovor proběhl den před newyorskými primárkami, Trump byl tedy plně naladěný do kampaňového „módu“ a na svou stranu se snažil získat i ortodoxní Židy. Obrátil se na Bessera se slovy: „Podívej, ty jsi na první pohled ortodoxní Žid,“ aby se okamžitě pustil se do vysvětlování, že v Evropě by se mohl stát terčem antisemitů. „Tam už zjistili, že si můžou dělat, cokoli se jim líbí – a projde jim to. Obama je to naučil.“

Poznámka:

1] Lukáš Kantor ve svém příspěvku pro magazín *Dotyk* klade zajímavou otázku k seznamům



Židů: „Co by se stalo, kdyby totéž udělal český antisemita Adam B. Bartoš?“

Úvaha Nathana Guttmana *In 100 Days, A New Jewish Elite Rises Under Trump* vyšla na stránkách novin *The Forward* 30. dubna 2017.